

Sayı : B.09.1TKG0-045-02-12-909/6070
Konu : Döner sermaye ücret hk.

16/10/2012

DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

ÖZETİ: Kadastro ve Tapu Müdürlüklerince, Sulh ve Asliye Hukuk Mahkemelerinin kararlarının infazı sırasında döner sermaye ücreti tahsil edilmesi gerektiği, ayrıca vergi, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden muafiyet içeren kanun hükümlerinde “döner sermaye ücreti” açıkça belirtilmediği takdirde, ilgili kurum yada kişilerin döner sermaye ücretinden muaf tutulamayacağı hk.

İlgi: 11/10/2012 tarihli ve 6940 sayılı yazınız

I- GÖRÜŞ SORULAN KONUNUN ÖZETİ: Döner Sermaye İşletme Müdürlüğünün ilgide kayıtlı yazısında; Vakıflar Genel Müdürlüğüne bağlı Kütahya Bölge Müdürlüğünün 28/09/2012 tarihli ve 3051 sayılı yazısına verilecek cevap hakkında Müşavirliğimizin görüşünün bildirilmesi istenilmektedir.

Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün söz konusu yazısında da özetle “Kütahya Sulh Hukuk Mahkemesinin 22/01/2009 tarihli ve E.2008/889, K.2009/66 sayılı kararının tapu sicilinde infazı sırasında ilgili Tapu Müdürlüğü tarafından tapu harcı ve döner sermaye ücreti talep edildiği belirtilerek, mahkeme kararının infazının zorunlu olmasının yanı sıra, 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 77. Maddesi uyarınca Vakıflar Genel Müdürlüğünün her türlü resim ve harçtan muaf olması nedeniyle tapu harcı ve döner sermaye ücretinden muaf tutulması gerektiği” ifade edilmektedir.

II- GÖRÜŞ İSTEYEN BİRİMİN İNCELEMESİ VE NETİCESİ: İlgili yazıda, Döner Sermaye İşletme Müdürlüğünce herhangi bir görüş bildirilmemiştir.

III- İLGİLİ ULUSLAR ARASI HUKUK, ANAYASA, KANUN, TÜZÜK, YÖNETMELİK VE DİĞER MEVZUAT HÜKÜMLERİ İLE YARGI KARARLARI: Bilindiği üzere, Döner Sermaye İşletmesi 6083 sayılı Tapu Ve Kadastro Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 8. maddesinde düzenlenmiştir.

Söz konusu madde de özetle; “Genel Müdürlüğün, **ürettiği her türlü tapu, kadastro, harita ve arşiv bilgi ve belgeleri ile sunduğu hizmetlerden gelir elde etmek üzere** merkez veya bölge müdürlükleri bünyesinde döner sermaye işletmeleri kurabileceği,

Döner sermaye işletmelerinin yönetimi, faaliyet alanları, işleyişi, sermaye kaynakları, her türlü idari ve mali işlemleri ile gelirlerine ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığının da görüşü alınarak çıkartılacak yönetmelikle belirleneceği” hüküm altına alınmıştır

Bu hükme dayanarak hazırlanan ve 28187 sayılı ve 28.01.2012 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği’nin “faaliyet alanları” başlıklı 4. Maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde “**Genel Müdürlükçe üretilmiş olan her türlü tapu, kadastro, harita ve hava fotoğrafı, arşiv bilgi ve belgeleri ile benzeri hizmetleri sunmak**”. hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin Döner Sermaye İşletmesinin gelirlerinin sayıldığı 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde “**Genel Müdürlükçe üretilmiş olan her türlü tapu, kadastro, harita ve hava fotoğrafı, arşiv bilgi ve belgeleri ile sunduğu diğer hizmetlerden elde edilen gelirler**” İşletme gelirleri arasında gösterilmiş, İşletme giderlerinin sayıldığı 8. maddesinde ise aslında Genel Bütçe’den karşılanması gereken pek çok kamu hizmetinin Döner Sermaye İşletmesince karşılanacağı hüküm altına alınmıştır

Aynı Yönetmeliğin “ücret tarifesinin belirlenmesi” başlıklı 29. maddesinde ise, “Genel Müdürlükçe üretilen, sunulan, mal ve hizmetler veya yapılan işlerin maliyeti; hammadde, malzeme, işçilik, yolluk, çeşitli işletme masrafları, amortisman payları ve kârdan oluşturulması suretiyle maliyet fiyatlarının altında olmaması şartıyla aynı işi ve hizmetleri yapan kuruluşlardaki fiyat listeleri de göz önünde tutularak İşletme Müdürlüğünce hazırlanan ücret tarifeleri, Yönetim Kurulu kararı ile kesinleştirilir. Yönetim Kurulu gerekli gördüğü değişiklikleri yapabilir.” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümlere dayanılarak İdaremiz Döner Sermaye İşletmesi Yönetim Kurulu tarafından her yıl için hazırlanan ücret tarifesi ile döner sermaye ücreti alınıp-alınmayacak işlemler ile bu işlemlerden alınacak ücret miktarı hakkında yasal mevzuat çerçevesinde belirlenmektedir.

Bu çerçevede, dava konusu işlemin tesis edildiği 2012 yılı için hazırlanan ücret tarifesinin 1/A bölümünde “Tapu Müdürlüklerince alınacak döner sermaye ücreti” hususu düzenlenmiş olup Tapu Müdürlüğünde yapılan her işlem için “65,00 x yöresel katsayı” formülü üzerinden hesaplanacak döner sermaye ücretinin tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı tarifenin B bölümünde de, “Sulh ve Asliye Hukuk Mahkemelerinin kararlarının infazında Kadastro Müdürlüklerince tescil bildirim düzenlenecek ise, Kadastro Müdürlüğünce maktu 140,00.-TL döner sermaye ücreti tahsil edilir. Bu işlem için Tapu Müdürlüğünce ayrıca döner sermaye ücreti alınmaz” hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 19/01/2002 tarihli ve 24645 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 4736 sayılı Kanunun 1. maddesi ile;

“Genel bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idareler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvenlik kuruluşları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, özel bütçeli kuruluşlar, özelleştirme işlemleri tamamlanıncaya kadar, 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanuna tâbi kuruluşlar ve özel hukuk hükümlerine tâbi, kamunun çoğunluk hissesine sahip olduğu kuruluşlar, kamu banka ve kuruluşları ile bunlara bağlı iş yerleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmaz...”

Bakanlar Kurulu birinci fıkra hükmünden muaf tutulacak kişi veya kurumları tespit etmeye yetkilidir.

Bu Kanunun yayımı tarihinden önce üçüncü fıkrada belirtilen kanunlar dışında; kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, genelge ve benzeri düzenleyici işlemler ile diğer idari işlemlerle tesis edilmiş bulunan ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmasına 31/12/2001 tarihinden itibaren son verilir.” hükmü getirilmiştir.

Söz konusu kanun hükmü uyarınca, bu kanunun 1. madde 3. fıkrasında belirtilen kanunlar dışında ve 4. fıkrasında belirtilen Bakanlar Kurulu kararı olmadan hiçbir kişi yâda Kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanması yürürlük tarihinden itibaren mümkün değildir.

IV- DEĞERLENDİRME : Görüş konusu edilen olayın yukarıda zikredilen mevzuat hükümleriyle birlikte değerlendirilmesi neticesinde, Kütahya Sulh Hukuk Mahkemesinin 22/01/2009 tarihli ve E.2008/889, K.2009/66 sayılı kesinleşmiş mahkeme kararının infazı sırasında, Vakıflar Kütahya Bölge Müdürlüğünce döner sermaye ücreti ödemesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Şöyle ki,

Öncelikle dikkat edilmesi gereken, Döner Sermaye Yönetim Kurulunun işlem bazında döner sermaye ücreti alınacak-alınmayacak hususları tespit etmeye yetkisi bulunmasına

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Hukuk Müşavirliği

karşın, döner sermaye ücreti alınmasına karar verilen bir işlem de, kişi ya da kurum bazında bir muafiyet sağlamaya yetkisi bulunmadığı hususudur.

Dolayısıyla, mahkeme kararlarının İdaremizce infazının gerçekleştirilebilmesi için belirlenen döner sermaye ücretinin yatırılması karara bağlandıktan sonra, bu kararların infazını talep eden herkesin bu ücreti ödemesi gerekir ki, bu anlamda Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğüne bir muafiyet sağlanması Yönetmelik hükümlerine aykırılık oluşturacaktır.

İkinci husus, 4736 sayılı Kanun'un mevcudiyetidir. Buna göre 4736 sayılı Kanunun 1. maddesi gereğince, kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz ve indirimli tarife uygulanamayacağı hüküm altına alındığından ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 1. madde 1. fıkraya hükmünden muaf tutulması hakkında Bakanlar Kurulunca alınmış bir karar bulunmadığından, infazı istenilen karar karşılığında geçerli Döner Sermaye Ücreti alınması gerektiği açıktır.

Diğer yandan, Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğüne 5737 sayılı Kanunun 77. maddesi gerekçe gösterilerek, Genel Müdürlüklerinin döner sermaye ücretinden muaf olduğu iddia edilmekte ise de, bu yasa maddesinin İdaremizin döner sermaye ücretini almasını engeller bir yönü yoktur. Çünkü 5737 sayılı Yasa'nın 77. maddesinde "döner sermaye ücreti" ifadesi yoktur. Madde metninde geçen "her türlü vergi, resim, harç ve katılım payından" ifadesini geniş yorumlayarak "döner sermaye ücretini" de bu kapsamda görme imkânı da yoktur. Çünkü eğer kanun koyucu, böyle bir muafiyet düzenlemesi getiriyor ise, tıpkı 5737 sayılı Yasa'nın 77. maddesinde olduğu gibi, bu muafiyet kapsamında kalacak her türlü mali yükümlülüğü sayma yoluyla belirlemekte ve ismen zikretmektedir. **Dolayısıyla madde metninde zikredilmeyen bir mali yükümlülüğü maddeyi genişleterek muafiyet kapsamında görmek mümkün değildir.**

Nitekim aşağıda yer verilen kanun maddelerinde kanun koyucu tarafından "döner sermaye ücretini" ismen zikrederek muafiyet hükmü getirildiği sarahaten görülmekte olup, bu husus yukarıda yapmış olduğumuz açıklamaların hukuka uygun olduğunu hiçbir kuşkuya yer bırakmaksızın kanıtlamaktadır.

Örnek-1) 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun Geçici 2.maddesi "Çiftçi kayıt sistemi oluşturulması amacıyla, ilgililerin isteği üzerine tarım arazilerinin veraset intikal ve cins tashihi işlemleri için; Veraset İntikal Vergisi, tapu harcı, **döner sermaye ücreti** ve her türlü vergi ve kesintiler bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren iki yıllık süre içinde **alınmaz.**"

Örnek-2) 4697 sayılı Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Geçici 2. maddesi "Çiftçilere yapılan doğrudan gelir desteği ödemeleri için kayıt sistemi oluşturulması amacıyla, ilgililerin isteği üzerine gayrimenkullere ilişkin olarak verilecek kayıt ve belge örnekleri için tapu harcı, eğitime katkı payı, özel işlem vergisi ve **döner sermaye ücreti aranmaz.**"

Örnek-3) 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanununun 12.maddesinin ikinci fıkrası "Genel Müdürlük; bu Kanun kapsamındaki görevleri dolayısıyla yapacağı işlemler yönünden, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü **döner sermaye ücretinden muaf**tır. Ancak, yargı harçlarının Genel Müdürlüğün haklılığı nispetinde karşı taraftan tahsiline ilgili merciince karar verilir"

Örnek-4) 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 140. maddesinin üç ve dördüncü fıkraları "Borçlu tarafından ödenmesi gereken tahsil harcı dahil her türlü vergi, resim, harç ve masraflar bu alaktan mahsup edilemez. Bu işlemlerden kaynaklanan **döner sermaye ücreti ödenmez** ve diğer kesintiler yapılmaz.

Fon alacağına karşılık bir malın Fon veya Fon bankaları tarafından rızaen veya icraen satın alınması hâlinde bu işlemlerle ilgili olarak tarafların ödemekle yükümlü olduğu vergi, resim, harç ve **döner sermaye ücreti gibi malî yükümlülükler aranmaz**"

T.C.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Hukuk Müşavirliği

Tapu ve Kadastro
Genel Müdürlüğü

Öte yandan, benzer bir düzenlemeye dayanarak (5302 sayılı 8. maddesi) idaremizden muafiyet talebinde bulunan İstanbul İl Özel İdaresi tarafından, bu talebinin reddedilmesi nedeniyle İdaremiz aleyhine açılan davada Ankara 7. İdare Mahkemesince verilen 09/04/2009 tarihli ve E.2008/499, K.2009/446 sayılı karar ile dava yukarıda yer verilen gerekçeler ile reddedilmiştir.

İlgi yazıda bahsi geçen tapu harcı ile ilgili hususa gelince; 5737 sayılı Kanununun 77 inci maddesine göre **Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün iş ve işlemlerinde harçtan muaf olduğu konusunda tereddüt bulunmamakla beraber,** somut olayda, isim tashihine ilişkin Mahkeme kararının lehtarı ve tapu kayıt maliklerinin (yani lehine tashih yapılacak olan şahsın) Vakıflar Genel Müdürlüğü değil özel şahıslar olduğu (her ne kadar dava yetki alınarak Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından açılmış ise de), yani harcın gerçek yükümlüsünün Vakıflar Genel Müdürlüğü değil tapu kayıt malikleri olduğu hususu dikkate alındığında, döner sermaye ücretinin yanı sıra **tapu harcından da bir muafiyetin söz konusu olmayacağı** düşünülmektedir.

Ancak, bu konuda tereddüdün devam etmesi durumunda, Vakıflar Genel Müdürlüğüne vergi resim ve harç konuları ile doğrudan ilgili olan Maliye Bakanlığında alınacak görüş doğrultusunda hareket edilmesinin, (Maliye Bakanlığınca uygun görülmesi halinde tapu harcı alınmayabilir) uygun olacağı değerlendirilmektedir.

SONUC :Gerekçeleri yukarıda açıklandığı üzere, Kütahya Sulh Hukuk Mahkemesinin 22/01/2009 tarihli ve E.2008/889, K.2009/66 sayılı kararının tapu sicilinde infazı sırasında Vakıflar Kütahya Bölge Müdürlüğü tarafından tapu harcı ve döner sermaye ücretinin ödenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bilgilerini rica ederim.

Ali Ramazan ACAR
Birinci Hukuk Müşaviri